

Megnyílt az EAST-Napkelet fesztivál

Tegnap délután a JATE központi épületének aulájában megnyitották az EAST-Napkelet alternatív színházi fesztivált. Balázs Mihály, az egyetem nevelési rektorhelyettese — jelképezendő a fesztivál nemzetköziségét — orosz, német, olasz nyelven köszöntötte a tarka ruhás, szőke és fekete fűrtös európai fiatalokat. Úgy tűnik, hivatalból hivatalosabban erről nem is mondhatunk, lévén, a megnyitón a városi vezetés nem képviseltette magát. Mondjuk egy német, francia vagy olasz fesztivál hasonló eseményét ál-

talában a polgármester nyitja meg. Merthogy az esemény a város ügye. A városé, nem pedig egy-két megszállott, olykor erején felül teljesítő szakmabelié. Szóval több érdeklődést hölgyeim és uraim, mert a végén még megéri. Úgy adminisztratív is.

A megnyitó beszédet külföldön Szőnyi György Endre, a 8.15-ös JATE színpad tanárnője mondta magyarul és angolul. Már most, ő is arról beszélt, hogy az egyetem és a város művészeti életében jelentős eseményről lenne szó. Egyrészt fontos, mert olyan művé-

szeteket mutatnak a közönségnek, ami alulreprezentált, másrészt öröndetes, hogy épp itt, Szegeden történik mindez, mely város az alternatív színházi hagyományokból úgy mond bőven válogathat. Alternatív színház: másképp játszó színház. Aláássa a régit. Az EAST-nemzedék, mely a színházat még tanuló — jó pap effektus — diákok nemzedékét jelöli, igyekszik az amatőr és a profi szellemet ötvözni ezen a sokszínű héten. Hogy milyen eredményel, meglátjuk majd az előadásokon.

Amíg az aulában tartott a megnyitó, a téren már megkezdődött a fesztivál. Fekete, másfélszer másfélszeres rácsot fehér madzagok kereszteltek. A madzagok közt egy bohóc. Bolgár fiú, mint megtudom. A járókelők megállnak, s lassan tömött karéjt formálnak a síkból szabadulni igyekvő ember körül. Mozdulatai egyszerre komikusak és tragikusak. Beszél is, motyóráz, pófákat vág. Egy szőke kislány békésen érdeklődve üldögi a produkció előtt. Nem fél, pedig ezek a mozdulatok a 20. századról szólnak. Itt Szeged. Elkezdődött az EAST-fesztivál.

A keddi program a következő:

9 óra, ifjúsági hotel, Új-szeged: Tréningek. 11 óra, aula: vitaindító, értékelés. 18 óra, aula: Modern Dance (holland). 18 óra, Klauzál tér: Enzo Cozzi: Vörös szál. 20 óra, Kisszínház: Antigóné. 20 óra 15, auditorium maximum: Aiowa (YU) Harmat. 21 óra: November 7. Művelődési Ház: Group Atman (PL): Indiai zene.

21 óra, JATE-klub: Könny és mosoly (BG): Ding dong. 21 óra, Bartók Művelődési Központ: Tisza Színház. 22 óra, Bartók Művelődési Központ, pince: Genet Performance Group: Cselédek.

23 óra: JATE klub: zene: Hungariani Drakula, Variola. 23 óra: Dóm tér: Aphasia (YU): Ataraxia.

A fesztivál idején a Klauzál téren délután 5 órától este 8-ig forgalomkorlátozás, 3-tól 8-ig pedig parkolási tilalom lesz.

Vallástörténet az ifjúsági házban

Az ifjúsági házban folytatódik a vallástörténeti sorozat *Kereszténység a jelenkor: társadalmakban* címmel. A tizennégy előadásból álló kurzus anyagát Pál József, a SZOTE docense állította össze, aki a témakörben több előadást is tart. A sorozat vendégei lesznek még más neves, a vallástörténetben járatos szakemberek. A protestantizmus a tőkés társadalomban. A protestantizmus viszonya a XX. század nagy kérdéseire (világháborúk, fasizmus, forradalmak, gyarmatosítás) címmel Kónya István, a debreceni KLTE egyetemi tanára, *Protestáns teológiai és filozófiai irányzatok a XX. században* címmel Poór József, a Debreceni Agrártudományi Egyetem tanácskezelője, *A katolikus egyház az I. vatikáni zsinattól a II. vatikáni zsinatig*, valamint *A II. vatikáni zsinat a katolikus egyház a zsinat után* címmel Pál József, *Modern katolikus filozófiai és teológiai irányzatok* címmel Gecse Gusztáv, az MTA Filozófiai Intézet osztályvezetője, *Politikai*

Ne hazudjak!... Ne hazudjak!... Olyan nehéz megállni...! Sokak mondták/mondhatják ezt a tükrök előtt az utóbbi egy-két évtizedben, illetve egy-két évben — feltéve, ha szoktak ott időnként időzni az „önvizsgabizottság” előtt. Az, akit Abody Bélának hívnak, attól (is) más, mint a többi ember, hogy ő ezt az önvizsgálatot a nyilvánosság „tükörében”, az ország füle hallatára végzi el. Csak úgy, félre-szövegként, a maga kifelé-befelé maliciózus modorában. A fenti, felkiáltójelekkel és pontokkal tarkított idézet és a benne foglalt kaján kacintásragadt meg a legjobban, Tóth Gabriella riportert és László György rendező egyórás rádióműsorában. Állítólag már másodjára ismételték a szikrázóan szellemes „trécsét”, ami attól volt különlegesen könnyed és megrázó is, egyszerre, hogy egy fellá-bú bölcs csúfolta benne a világot. Keserű arc, nehéz légyés... és könnyedén szökdecselő szellem; az *elefántka* jut eszébe az embernek, akinek azért olyan nagy a füle, hogy könnyebben szökelljen virágról virágra... Ha rajtam múlna, még egy rep-

Az Abody...

ríz megzavaznék, és megtiltanám az iskolásoknak, hogy meghallgassák — hogy biztos meghallgassa minden fiatal...

Abody... Emlékszem sráckorom első emlékére: egy időtlenül vihogó, bekendéből cigiző, nagy fülv bácsi, akit imádtam utánozni (hát még azóta hogy szeretném!). Aztán egy olyan sugárzó és ingerlő jelenség maradt, akire nem lehet nem odafigyelni. Most Mefisztó-féle nagy cinikusunkat látom benne, aki sokkal-sokkal melegebb egyéniség, mint amilyenek „kiadja” magát, csak észre kell venni a maszkot... Beteg ember, de attól nem gonosz, csak „fondorlatos”, mert nagyon is jól tudja: az milyen... Erősen intellektuális „bohóc”, a szerep legfájdalmasabb értelmezése szerint. Testes „a body”, ugye...), kissé po-hos clown, de ő nem a manészbán nevetett vagy rikant, hanem az azon kívül, „cirkuszok” világában.

Nem lehet valami nagy kedve élni Abodynak, mert visszaszokott a dohányzásra! (Ezt is a Magvetőnél megjelent, *Fondorlatok* című gyűjteményéből tudom.) Két éve leszokott.

Mondták, majd jó lesz, aztán levágták az egyik lábát... Ezzel együtt nem ez az, amiben ő nem hisz, sajnos... A levegőben sem, meg abban sem, ami a levegőben van. Határozott a véleménye a politikuskokról. Felemlegeti a háládatlanokat, és nem titkolja, hogy valahonnan legalább kaphatott volna köszönetet. Vagyis ő aztán semerről sem volt kedvenc... Pedig: „Engem érdemes szeretni, mert nem hajtom be az árárt!”

Zavarja a „zavar az agyokban”, ő nem olyan boldog, amilyennek kellene lenni, állítólag... Nem tudja, kinek higgyen! Pedig nincs hiján józan mértéknek és ítélőképességnek. „Értéket!” — kiáltja elfúlón, aztán begurul: „Sok a profázis, ugalás, fenyegetés!” Hetfőn, szerdán, pénteken forradalom; kedden, csütörtökön ellenforradalom; vasárnap népfelkelés... Értéket!... „Alapművek olvasása!” — könyörgi. „... legyen valami ember-szabású!” — és ez volt a műsor címe is. Legyen, ha már mondja Abody! Én neki hiszek...!

Pleskonics András

Erdély veszélyeztetett öröksége

Nemzetközi vándorkiállítás

Valamennyiünk öröksége mindaz az érték, amely ezekben az építményekben, tárgyakban, hagyományokban, az önmagában rétegződött történelemben megjelenik. Védelme nem csupán a magyarság, hanem az egész civilizált világ erkölcsi ügye — mondotta Szűrés Máttyás, az Országgyűlés elnöke hétfőn az Országos Műemléki Felügyelőség az Erdély veszélyeztetett öröksége című kiállítás megnyitására tartott beszédében. Hangsúlyozta: az egyes embert és a nemzeti kisebbséget anyagi és szellemi bölcsőjéből kiforgatni, kifosztani és megalázní jelentős erőfeszítéseket kíván. Mégis könnyebb, mint az évszázadok szerves folytonosságában, munkában és ünnepek során örömben és bajban létrehozni mindazt, aminek tanúbizonysága e kiállításon látható.

A többnemzetiségű Erdély kulturális hagyományairól szólva Kós Károly szavait idézte: „Ezer esztendő nagy idő még népek és kultúrák életében is, de ezer esztendő alatt Erdély földjén egyik nép, és egyik kultúra sem tudta, és nem is akarta a másikat a maga képére átforgatni. Külső erők néha megpróbálták ezt nagy áldozattal, de kicsi eredménnyel és végső siker nélkül. Ellenben a három együtt élő kultúra tudatlanul állandó, és soha egészen meg nem szűnő törekvése volt, hogy (...) természetének megtartásával olyan közösségeket vegyen magára, amelyek külön valóságai ellenére is tiposan erdélyivé tegyék...”

A tradíció és a népkultúra máig ilyet ereje olyan erős és hagyományörző kulturális-társadalmi együtttest hagyott hátra, amely valódi alternatívát kínál az erőszakolt, értelmetlenül pusztított és megengedhetetlen ún. „modernizáció” végletesen torz elképzelésével és tragikus gyakorlatával szemben — hangsúlyozta Szűrés Máttyás.

Ez a kiállítás segítőkérő, kiáltó szó és higgadt dokumentáció, mozgósítás és józan beszámoló, felhívja a figyelmet teendőinkre is. Beszéde befejező szövegében elmondta: ezt a kiállítást bemutatják számos országban, hogy ezzel is nyilvánvalóvá váljék, nemcsak Erdélynek van szüksége Európára, de Európának is Erdélyre. Ez a felismerés talán még megmentheti a templomokat, az udvarházakat, a kastélyokat, a falvakat és a városokat, az emberek millióit a civilizált jövőnek.

Az emberiség egyetemes kulturális örökségéért érzett felelősség és aggodalom késztette a Képzőművészek Nemzetközi Szövetségét tavaly szeptemberben, Varsóban tartott közgyűlésén arra, hogy felkérje a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségét: nemzetközi vándorkiállítást mutasson be az európai és tengerentúli országokban Erdély sajátos építészeti értékeit, kulturális örökségét, amelynek fennmaradását veszélyezteteti a román kormányzat területrendezési politikája.

A kiállított színes, fekete-fehér fotók Erdély településeinek sajátos vonásait, építészeti emlékeit, a magyarok, románok, szászok, svábok, zsidók, örmények együttélése során kialakult európai jellegű kultúrát ábrázolják. Szemléltetik a bukaresti területrendezést, amelynek 4 kilométer hosszú, 1 km szélességű területen sok értékes műemlék esett áldozatul. Ez a sors vár az erdélyi örökségre is — hívja fel a nemzetközi közvélemény figyelmét a kiállítás, amelyet Budapesten október 9-éig tekinthetnek meg az érdeklődők. Október 15-étől egy hónapon át Párizsban, majd Svájcban látható.

Ez ideig 19 európai és tengerentúli ország jelezte: várja az Erdély veszélyeztetett öröksége című kiállítást.

Egészséges Európát

Négynapos tanácskozást tart Párizsban az Egészségügyi Világszervezet európai regionális bizottsága. A tanácskozássra a francia fővárosba érkezett Csehák Judit egészségügyi és szociális miniszter, aki jelenleg a bizottság elnöki tisztét tölti be.

32 ország mintegy 180 küldötte — köztük tíznél több egészségügyi miniszter részvételével a bizottság értékeli, hogyan való-e meg földrészünkön

négy évvel ezelőtt meghirdetett programja, amely célul tűzte ki, hogy 2000-ig megteremtse az egészséges Európát. A 38 pontos program egyebek között olyan feladatokat szab meg a részt vevő országok számára, mint az egészségügyi ellátás terén fennálló egyenlőtlenségek megszüntetése, az idősök, a hátrányos helyzetűek egészségügyi ellátásának javítása, a leginkább pusztító népbetegségek felszámolása.

Régi helyébe újat

Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen a 355. tanévet nyitották meg hétfőn. Az ünnepélyes közgyűlésen a kormány nevében Glaz Ferenc művelődési miniszter köszöntötte az egyetem hallgatóit, oktatóit és dolgozóit.

Előjáróban kiemelte: a kulturális kormányzatnak minden tétét, minden lépését egy új Magyarország kialakításának szándéka kell, hogy vezesse. Olyan új Magyarországnak, ahol a politikai, a gazdasági és a szellemi vállalkozásoknak, az egyéni és a közösségi törekvéseknek a legmegfelelőbb keretei alakulhatnak ki. Ehhez nem csak új módon kell megtanulni gondolkodni, hanem a régi helyébe új intézményrendszert szükséges állítani. Ugyanakkor napjainkban gyakorta derül ki — mon-

dotta a miniszter —, hogy a magyar társadalom széles rétegei nincsenek felkészülve egy új típusú politizálásra, gazdálkodásra, szemléletükben a restség és a kényelmesség gyakran párosul még azzal az önállósággal, amelyre a diktatorikus rendszerek kényszerítik a társadalmat. Az új típusú társadalom formálásában az értelmiségnek kulcsszerepe kell, hogy legyen — hangsúlyozta.

A kulturális kormányzat ebből az alapelvből kiindulva vetette el azt a korábbi javaslatot, hogy az oktatási törvényhez kapcsolódva pusztán minisztertanácsi végrehajtási utasítás szintjén adjon nagyobb mozgásteret az egyetemeknek, s kezdjen az egyetemi reformokhoz. Az értelmiségképzésnek és a tudományos kutatásnak parlamenti garanciákat kell kapnia — mondotta —, s ezért még ez év őszén, az akadémiai törvényről párhuzamosan megkezdődnek az előkészületei egy önálló felsőoktatási törvénynek. Ez, a 90-es évek társadalompolitikai célkitűzéseiből kiindulva kívánja az egyetemi és főiskolai be-

iskolázást kiterjeszteni, az új felvételi rendszert kidolgozni, s a képzés tartalmát újragondolni — különösen az ELTE-t is érintő tanárképzés területén.

Az új törvény radikálisan felülvizsgálja az egyetemi irányítási rendszerét is. Ennek kiindulópontja a teljes egyetemi autonómia, amelyben az egyes egyetemek a legteljesebb önállóságot élvezik nem csak a képzésben, hanem a gazdálkodásban, így az ösztöndíjrendszerben, és általában a diákszociális kérdésekben is.

Glaz Ferenc kiemelte: a minisztérium új vezetése az értelmiségképzés anyagi és intézményi feltételeinek rendszerét együttesen kívánja kezelni. Ennek része a diákság kulturális újragondolása is. Nem csak a tanárok fizetését emeljük, hanem felül kívánjuk vizsgálni az egyetemisták, főiskolások életkörülményeit befolyásoló intézményrendszert, az ösztöndíjakat, a menzaellátottságot, a kollégiumi feltételeket ugyanúgy, mint a sportolási és általános művelődési lehetőségeket — az egyetemi és főiskolai be-

Szövetség az olvasótáborok felkarolására

Az új gondolatok, kísérletek ösztönzésére, a hátrányos helyzetű fiatalok támogatására Garabonciás Szövetség az Olvasótáborokért elnevezéssel új szervezet alakult a napokban. A Nagykállóban létrehozott szövetség is szószólója kíván lenni a szabad emberi gondolkodásnak, a magyar nemzeti művelődésnek, az egyén erkölcsi felemelkedésének, és a harmonikus életmódra nevelésnek.

Dinnyés József, a hattagú elnökség tagja az MTI munkatársának elmondta, hogy bár nem csökken az olvasótáborok népszerűsége, az érdeklődés fenntartására szükségesnek tartották a szövetség létrehozását. Az 1972-ben újjászületett olvasótábori mozgalom nélkülözhetetlen a magyar kultu-

rális életben. A táborvezetők véleménye szerint ugyanis a táborozás sokat tesz a gyermekek képességeinek fejlesztéséért. A szövetség segíthet abban is, hogy a kisközösségek támogatására meghirdetett pályázatok valóban eljussanak az érintettekhez. A továbbiakban szót arról, hogy a pártok eddig megismert platformtervezetei csak érintőlegesen foglalkoznak a kultúra kérdéseivel. s ez aggasztó. Az ebbéli törekvések csak keveseknél érkekelhetők: a Független Kisgazdapárt már felhívta tagjait, hogy a népi gazdaságok mintájára alakítsanak olvasóegyleteket. A Magyar Demokrata Fórum egyelőre annyit vállalt, hogy tájékoztatja helyi csoportjait a garabonciás szövetség céljairól, s ezek megvalósításához támogatásukat kéri.